

Finanțat de
Uniunea Europeană
NextGenerationEU

Planul Național
de Redresare și Reziliență

Atitudini și motivații pentru dezvoltarea carierei de cercetare

-studenți (nivel licență, masterat, doctorat)-

-raport studiu-

2023

Centrul Regional Nord-Vest de Orientare în Carieră al Cercetătorilor
UBB-CORE, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

Cuprins

1. Context.....	2
2. Introducere	3
2.1. Ancore teoretice și metodologice.....	3
2.2 Metodologia de cercetare.....	5
3. Analiza datelor și rezultate- factori implicați în motivația studenților-doctoranzi	5
3.1. Participanți	5
3.2 Rezultate	7
3.2.1 Profile și tipologii ale motivației pentru cercetare.....	7
3.2.2 Autoeficacitatea cu privire la cercetare în rândul doctoranzilor	9
3.2.3 Climatul educațional- relația cu coordonatorul	10
3.2.4 Resurse și cerințe/provocări în activitatea de cercetare.....	11
4. Analiza datelor și rezultate- atitudini, autoeficacitate în cercetare și motivație academică- studenți	16
4.1. Participanți:	16
4.2. Rezultate	16
4.2.1. Atitudinea studenților față de cercetare (nivel licență și master)	16
4.2.2. Autoeficacitatea studenților în cercetare (nivel licență și master)	17
4.2.3. Motivația academică a studenților (nivel licență și master)	19
5. Concluzii	22
6. Discuții și recomandări.....	24

1. Context

Cercetarea științifică este o resursă importantă pentru universitate. Dezvoltarea competențelor de cercetare, a gândirii de cercetător și a unei atitudini de valorizare a științei în rândul studenților, poate oferi acestora un avantaj competitiv major. Pentru a implica studenții în cercetare și a crea un angajament pentru această activitate, este esențială cunoașterea surselor de motivație și a atitudinilor inițiale în raport cu disciplinele și sarcinile academice ce vizează cercetarea.

Studiul prezent a fost realizat în cadrul proiectului *Centrul Regional Nord-Vest de Orientare în Carieră al Cercetătorilor UBB-CORE, PNRR, Investiția10 – Înființarea și susținerea financiară a unei rețele naționale de opt centre regionale de orientare în carieră ca parte a ERA TALENT PLATFORM – Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării*. Obiectivul Centrului Regional Nord-Vest de Orientare în Carieră al Cercetătorilor (UBB-CORE) este de a promova cât mai mult știința și domeniul cercetării la nivel social, de a impulsiona tinerii să se implice în domeniul cercetării și de a furniza cercetătorilor consacrați, servicii de orientare în carieră de calitate înaltă.

Scopul studiului a fost investigarea atitudinilor și percepțiilor studenților din Universitatea Babeș-Bolyai cu privire la relevanța personală și profesională a cercetării în vederea dezvoltării unor acțiuni care să faciliteze trasee educaționale și vocaționale în domeniul cercetării.

Principalele obiective ale studiului:

- O1. Investigarea atitudinii față de cercetare a studenților de nivel licență masterat și doctorat
- O2. Identificarea nivelului de autoeficacitate în activitatea de cercetare în rândul studenților de nivel licență, masterat și doctorat
- O3. Identificarea resurselor implicate în managementul autodirecționat al carierei de cercetare în rândul studenților doctoranzi
- O4. Realizarea unor tipologii motivaționale ale studenților nivel licență, master și doctorat

2. Introducere

2.1. Ancore teoretice și metodologice

În urma analizei literaturii de specialitate cu privire la dezvoltarea motivației pentru cariera de cercetare în rândul studenților, au fost selectate dimensiunile relevante în raport cu obiectivele de cercetare și cu specificul grupului țintă. Ca și demers teoretic studiul s-a încadrat în domeniul larg al teoriilor care conceptualizează cariera ca fiind un proces autodirecționat, în care dezvoltarea strategiilor de management al profesiei vizează dimensiunile și resursele motivaționale, sociale și organizaționale. Astfel, meta-teoriile care încadrează studiul nostru sunt: Teoria Autodeterminării, Modelul cerințe-resurse în muncă, Teoria carierei autoedirecționate (eng. protean career), Teoria social-cognitivă.

Dimensiunile investigate în prezentul studiu au vizat în principal atitudinea față de cercetare, autoeficacitatea pentru cercetare, resurse individuale și sociale în dezvoltarea motivației pentru cercetare și diferiți factori socio-demografici ce pot influența aceste variabile.

Astfel factorii investigați în cadrul acestui studiu sunt:

1. Studenți doctoranzi:

- a. **Tipologii ale motivației.** Conform teoriei-autodeterminării, motivația are mai mult dimensiuni în funcție de motivele ce stau în spatele unei acțiuni. Astfel, s-au studiat cele 4 tipologii ale motivației, conform teoriei menționate: motivația externă (materială și socială), motivația introiectivă (realizarea unei acțiuni pentru menținerea stimei de sine sau pentru a evita emoții negative precum vinovăție, rușine) motivația identificată (realizarea unei acțiuni deoarece conduce la îndeplinirea unor scopuri relevante valoric pentru persoana în cauză), motivația intrinsecă (realizarea unei acțiuni pentru că aceasta este plăcută, produce emoții pozitive).
- b. **Autoeficacitatea în cercetare.** Autoeficacitatea este un factor principal implicat în motivație. Aceasta se referă la încrederea unei persoane în capacitatea sa de a realiza acțiuni într-un domeniu specific. În acest caz, s-a investigat încrederea studenților-doctoranzi în capacitatea lor de a realiza o cercetare, cu toți pașii implicați de aceasta, de la proiectare la publicare și prezentarea rezultatelor la diferite evenimente științifice.

- c. **Climatul educațional oferit de relația cu profesorul coordonator al doctorandului.** Mai specific s-a investigat percepția studentului-doctorand cu privire la suportul și autonomia oferite de cadrul didactic coordonator în procesul de elaborare a cercetărilor subsumate tezei de doctorat.
- d. **Provocări/cerințe și resurse psihologice și organizaționale ale studentului-doctorand în activitatea de cercetare.** Pornind de la modelul cerințe-resurse (job-demand resources model), s-a asumat faptul că motivația este direct influențată de echilibrul și interacțiunea dintre cerințe și resurse. Astfel, s-au studiat următoarele cerințe în raport cu activitatea de cercetare: solicitări cognitive, solicitări emoționale, așteptări contradictorii/conflict de rol, constrângeri, respectiv următoarele resurse: suport social, oportunități de dezvoltare, ajustarea postului (engl. job crafting, maniera în care doctorandul utilizează resursele și le adaptează la cerințe și scopuri), optimism, implicare în carieră, claritatea scopurilor, capacitatea de a-și dezvolta rețele profesionale relevante în raport cu scopurile de cercetare.
- e. **Factori socio-demografici:** vârsta, gen, domeniul doctoratului, aria de cercetare, regimul studiilor doctorale, anul de studiu, facultate absolvită, master absolvit, statutul profesional.

2. Studenți- nivel licență și master

- a. **Autoeficacitatea în cercetare.** În acest caz, s-a investigat încrederea studenților de nivel licență și master în capacitatea lor de a realiza o cercetare, cu toți pașii implicați de aceasta, de la proiectare la publicare și prezentarea rezultatelor la diferite evenimente științifice.
- b. **Atitudinea față de cercetare.** S-au investigat atitudinile studenților cu privire la utilitatea informațiilor din cercetare în facultate și în practică, în viața de zi cu zi, respectiv în cariera lor viitoare.
- c. **Motivația academică.** Conform teoriei-autodeterminării, motivația, indiferent de domeniu, are mai mult dimensiuni, în funcție de motivele ce stau în spatele unei acțiuni. Astfel, s-au studiat tipurile de motivație academică ale studenților în funcție de rațiunile pentru care urmează facultatea aleasă: Motivație intrinsecă (de a cunoaște, orientare către realizări, pentru stimulare), Motivație relaționată cu identificarea cu domeniul de studiu ales, Motivație relaționată cu evitarea unor emoții negative (rușine, vinovăție) și creșterea stimei de sine, Motivație externă, lipsa motivației.
- d. **Factori socio-demografici:** vârsta, gen, profilul liceului absolvit, nivelul de studii actual, an de studiu, facultatea, specializarea, alte facultăți absolvite

2.2 Metodologia de cercetare

În baza literaturii de specialitate a fost elaborat un chestionar cu scale provenind din instrumente validate la nivel internațional și care și-au propus să evalueze dimensiunile menționate în secțiunea anterioară. Dată fiind specificitatea fiecărui grup țintă, a fost elaborat câte un chestionar diferit, respectiv un chestionar pentru studenții-doctoranzi și un chestionar pentru studenții nivel licență și master.

Chestionarul elaborat a fost trimis pe e-mailul instituțional al studenților Universității Babeș-Bolyai și al Universității din Oradea, iar datele colectate online au fost analizate utilizând programul SPSS 24.

3. Analiza datelor și rezultate- factori implicați în motivația studenților-doctoranzi

Componenta de cercetare în activitatea studenților-doctoranzi este una centrală. De aceea, studierea factorilor implicați în motivația pentru cercetare a studenților-doctoranzi poate contribui fundamental la dezvoltarea unor politici organizaționale și activități care să promoveze cariera în cercetare.

Analiza datelor s-a realizat folosind programul SPSS 24. În funcție de obiectivul propus, au fost realizate analize descriptive (medii, frecvențe), analize comparative (teste t, ANOVA), analiză de cluster k-means și analiză corelațională.

3.1. Participanți:

Participanții la studiu au fost 73 de studenți-doctoranzi, dintre care 28 bărbați (38,4%) și 45 (61,6%) femei, cu media vârstei 31,1 ani ($SD=8,2$). În ceea ce privește regimul în care își desfășoară activitatea, 41 dintre aceștia sunt înmatriculați în regim cu frecvență, cu bursă, 23 cu frecvență, fără bursă, iar restul de 9 în regim cu/fără frecvență cu taxă. Chestionarul a fost aplicat în perioada august-septembrie 2023, fiind trimis către respondenți pe adresele de e-mail instituționale.

Domeniul de doctorat	Nr. participanți
Științe economice	10
Științe sociale	27
Științe umaniste	17
Matematică și Științele Naturii	19

Tabel 1. domeniul de doctorat

Anul de studiu	Nr. participanți
Anul I (finalizat)	20
Anul al II-lea (finalizat)	20
Anul al III-lea (finalizat)	21
Prelungire de studii	12

Tabel 2. Anul de studiul al participanților

Dintre respondenți, 45,8% nu au publicat niciun articol științific în reviste WOS, iar 54,2% au publicat minim 1 articol științific în astfel de reviste. Totodată, 47,2% nu au publicat niciun articol în reviste indexate BDI, în timp ce restul au publicat în medie 1-2 articole.

În ceea ce privește statutul profesional al participanților, în figura de mai jos se poate observa faptul că majoritatea lucrează în universitate, însă în poziții diferite de cea de cercetător sau asistent cercetător. De asemenea, un număr semnificativ sunt freelanceri. Totuși, coroborând pozițiile de asistent universitar, asistent de cercetare și cercetător, se constată că peste 25 de doctoranzi ocupă aceste posturi.

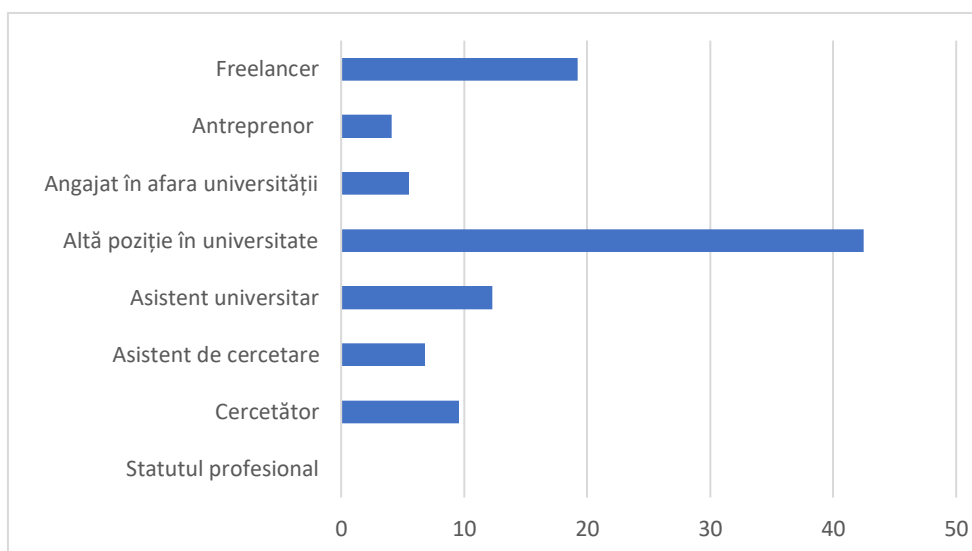

Fig.1. Frecvența pozițiilor organizaționale ocupate

3.2 Rezultate

3.2.1 Profile și tipologii ale motivației pentru cercetare

Așa cum s-a menționat în secțiunea teoretică, au fost conceptualizate și măsurate diferite tipuri de motivație conform teoriei autodeterminării: motivația externă socială (comportamentul este direcționat spre obținerea validării și aprobării sociale și evitarea pedepselor sociale), motivația externă materială (comportamentul este direcționat spre obținerea unor beneficii și resurse materiale sau de evitare a pierderii acestora), motivație introiectivă (comportamentul este realizat pentru a evita emoții de rușine și vinovăție sau pentru păstrarea imaginii de sine), motivație identificată (acțiunea este realizată deoarece este în acord cu scopurile și valorile persoanei), motivația intrinsecă (acțiunea este realizată pentru că oferă emoții pozitive și răspunde nevoilor de autonomie, competență și relaționare).

Un comportament poate fi direcționat de mai multe categorii de motive. Astfel, s-a propus identificarea profilelor motivaționale ale doctoranzilor în raport cu activitatea de cercetare.

Prin intermediul analizei de cluster (k-means), utilizând scoruri standardizate (z), s-au identificat **3 profile motivaționale ale doctoranzilor în raport cu activitatea de cercetare**, așa cum se poate observa mai jos:

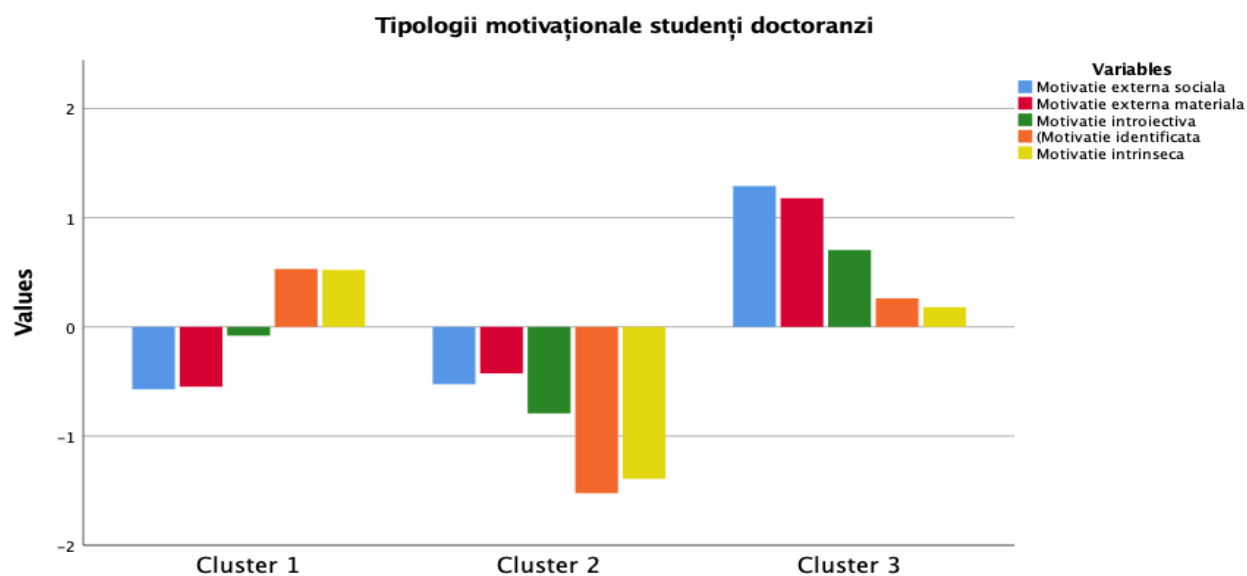

Fig. 2. Reprezentarea grafică a clusterelor

Clusterul 1- grupul doctoranzilor motivați intrinsec, este cel mai numeros- 35 participanți.

Acest cluster se caracterizează prioritar prin motivație identificată și motivație intrinsecă crescute. Mai specific, doctoranzii din această categorie conceptualizează cercetarea ca fiind parte importantă în raport cu scopurile lor de carieră și cu valorile lor, și, totodată, găsesc activitatea de cercetare interesantă în sine. Pentru aceștia, recompensele sociale și materiale sunt mai puțin importante, însă pot fi uneori motivați și de validare de sine. Recomandarea pentru susținerea motivației acestor doctoranzi este implicarea constantă în activități de cercetare pe domenii consonante cu propriile interese și valori.

Clusterul 2- grupul doctoranzilor cu o motivație scăzută pentru cercetare- 16 participanți.

Acest cluster se caracterizează printr-o reglare motivațională scăzută în raport cu cercetarea. Doctoranzii din această categorie găsesc relativ puțină motivație externă pentru cercetare și foarte puțină motivație internă pentru această activitate. Cu alte cuvinte, probabil nu găsesc utilitatea cercetării în raport cu valorile și scopurile relevante pentru ei și nici nu își doresc să primească recunoaștere sau recompense materiale din această activitate. Recomandarea pentru această categorie de doctoranzi este explorarea mai în profunzime a percepțiilor individuale cu privire la cercetare și oferirea unor motivatori externi, a unor contexte de validare socială, respectiv de identificare a relevanței cercetării pentru profesia lor.

Clusterul 3- grupul doctoranzilor cu o motivație prioritar externă pentru cercetare- 22 de participanți.

Doctoranzii din această categorie sunt motivați prioritar extern, social și material, însă activitatea de cercetare este uneori și o sursă de stimă de sine sau de emoții pozitive. Mai specific, cei din acest cluster sunt foarte sensibili la opiniile celor din jur cu privire la performanța lor în cercetare, sunt motivați de recunoașterea din partea acestora și de evitarea unor penalizări sociale. De asemenea, motivația vine din evitarea pierderii unor resurse, precum locul la doctorat, a poziției profesionale sau a bursei. Au o motivație medie și în raport cu evitarea sentimentelor de rușine și vinovăție în activitatea de cercetare sau de păstrare a stimei de sine. Cu toate acestea, pot identifica teme și contexte de cercetare aliniate cu obiectivele lor și în care găsesc plăcere.

Rezultatele ANOVA au indicat faptul că diferențele dintre cluster sunt semnificative statistic ($p < 0.01$) pentru toate comparațiile realizate.

3.2.2 Autoeficacitatea cu privire la cercetare în rândul doctoranzilor

Autoeficacitatea cu privire la cercetare vizează percepțiile studenților doctoranzi cu privire la încrederea acestora în abilitatea personală de a îndeplini sarcini asociate cu cercetarea precum: planificarea unei cercetări, identificarea informațiilor relevante în studii de specialitate, formularea unui obiectiv de cercetare, elaborarea unui design de cercetare, pregătirea unui manuscris, prezentarea unei cercetări, respectarea eticii în cercetare etc. Autoeficacitatea pentru cercetare este strâns legată de interesul pentru cercetare și derivă din experiențele anterioare cu sarcinile din domeniul cercetării, din feedback-ul primit de la supervisor și colegi, respectiv din experiențele altor colegi percepuți ca fiind similari. Autoeficacitatea este unul dintre cei mai importanți factori ce prezic motivația.

În ceea ce privește nivelul autoeficacității ca și scor general în raport cu activitatea de cercetare, doar 20,5% dintre studenții doctoranzi se percep foarte competenți în activitățile specifice elaborării, implementării și prezentării unei cercetări, majoritatea se percep mediu-competenți, iar 12,3% se percep puțin competenți.

Autoeficacitate cu privire la cercetare (N=73)		
Scăzută	Medie	Crescută
12,3 % (9)	71% (23)	20,5% (15)

Tabel 3. Autoeficacitatea cu privire la cercetare a studenților doctoranzi.

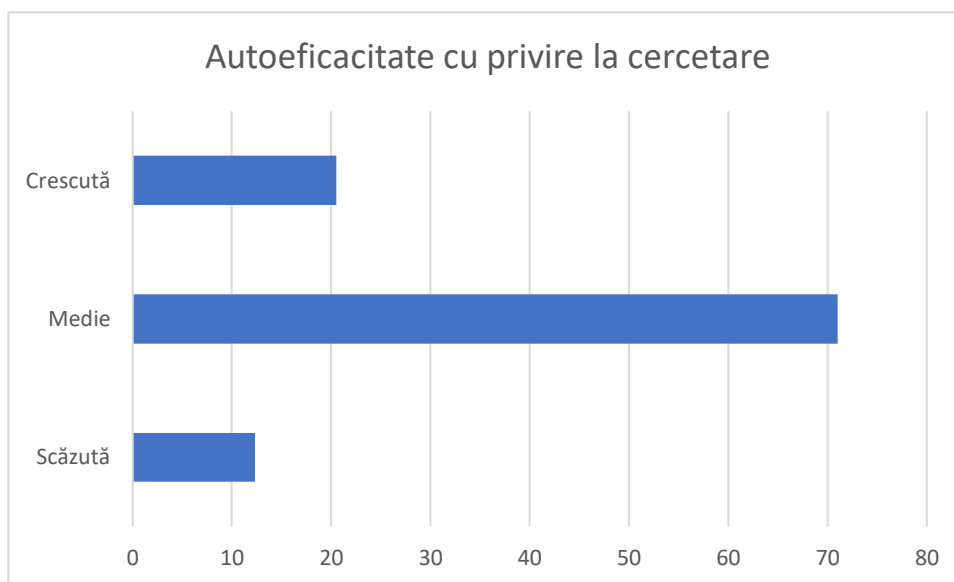

Fig. 3. Autoeficacitatea cu privire la cercetare a studenților doctoranzi.

Analiza per itemi, a relevat câteva tendințe interesante cu privire la autoeficacitatea specifică diferitelor sarcini de cercetare: Astfel:

- Studenții doctoranzi au o autoeficacitate foarte crescută în sarcini de selectare și sintetizare a informațiilor din literatura de specialitate, precum și la formularea obiectivelor/întrebărilor de cercetare și prezentarea în scris a unei cercetări.
- Studenții doctoranzi au raportat o autoeficacitate mai scăzută pe componentele de utilizare a programelor potrivite de analiză a datelor, pregătirea unui manuscris spre publicare, prezentarea rezultatelor unei cercetări la conferințe științifice, respectiv munca în echipe de cercetare.

Rezultatele au arătat că nu există diferențe semnificative în ceea ce privește autoeficacitatea între doctoranzii înmatriculați la studii doctorale în cele 4 domenii (științe economice, științe sociale, științe umaniste, matematică și științele naturii).

3.2.3 Climatul educațional- relația cu coordonatorul

Relația coordonator-student doctorand este cea mai semnificativă relație profesională în perioada studiilor universitare de doctorat, ea influențând direct motivația și angajamentul pentru activitatea de cercetare. Măsura în care coordonatorul promovează sentimentul de autonomie și competență al doctorandului influențează semnificativ motivația intrinsecă a doctorandului- **în studiul nostru, corelația între calitatea relației cu coordonatorul și motivație intrinsecă este de 0,42 ($r=0,42$, $p=0.01$)**

Așadar, s-a evaluat percepția studentului cu privire la suportul instrumental și emoțional și autonomia oferite de cadrul didactic coordonator, rezultatele arătând că 71% dintre respondenți au o relație bună cu profesorul coordonator, 19,2% una foarte bună, iar 13,7% una deficitară.

Eficiența relației cu coordonatorul (N=73)		
Scăzută	Mediu	Crescută
13,7 % (10)	71% (23)	19,2% (14)

Tabel 4. Relația doctorandului cu coordonatorul de doctorat

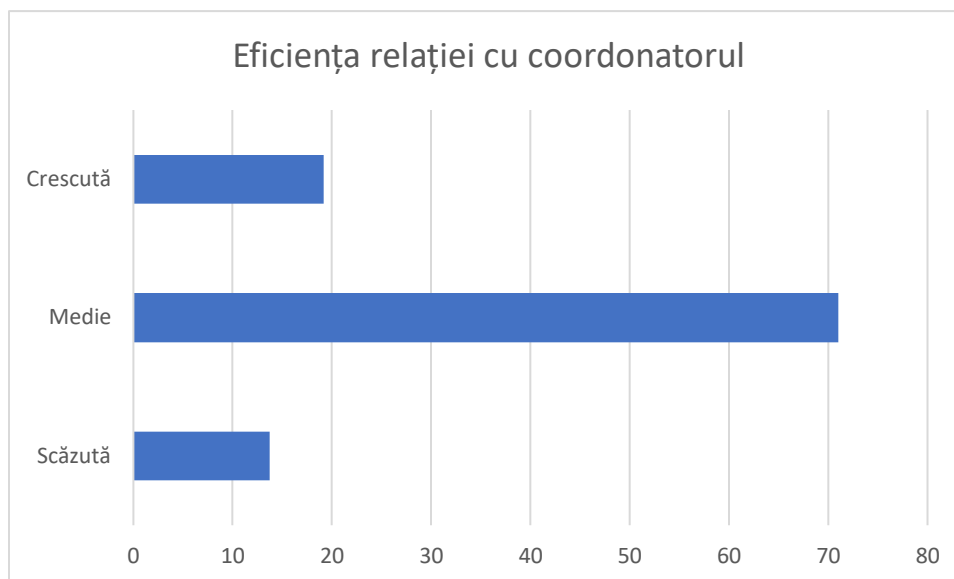

Fig. 4. Relația doctorandului cu coordonatorul de doctorat

La o analiză a itemilor, s-a putut observa faptul că în general studenții doctoranzi percep faptul că primesc mai multă încurajare cu privire la acțiuni concrete, sunt ascultați în raport cu sarcinile, dar primesc mai puțină înțelegere și încurajare să își exprime emoțiile (temerile, îngrijorările etc.).

Rezultatele analizelor de varianță au arătat că nu există diferențe semnificative în ceea ce privește autoeficacitatea între doctoranzii înmatriculați la studii doctorale în cele 4 domenii (științe economice, științe sociale, științe umaniste, matematică și științele naturii).

3.2.4 Resurse și cerințe/provocări în activitatea de cercetare

Conform modelului resurse-cerințe (JD-R), activitatea profesională, indiferent de industria despre care este vorba, presupune un raport între cerințele locului de muncă și resursele individuale și organizaționale. Practic, resursele au rolul de a contracara efectul cerințelor excesive, iar echilibrul între cerințe și resurse este cel care menține motivația și starea de bine.

În prezentul studiu, au fost evaluate câteva provocări/cerințe și resurse, atât individuale, cât și organizaționale:

- Solicitări cognitive- evaluează nivelul perceput de concentrare și efort mental
- Solicitări emoționale- evaluează nivelul perceput de provocări emoționale
- Conflict de rol- se referă la măsura în care doctorandul primește informații contradictorii din mai multe surse cu privire la activitatea sa profesională
- Constrângeri- se referă la percepția asupra diferitelor aspecte administrative sau de altă natură ce pot interfera cu activitatea curentă
- Suport social- sentimentul perceput că persoana se poate baza pe colegi atunci când sarcinile de cercetare sunt solicitante sau când intervin provocări
- Oportunități- măsura în care organizația îi oferă doctorandului oportunități de dezvoltare a competențelor relevante în cercetare și a punctelor tari
- Implicare în carieră- măsura în care activitatea de cercetare este percepută ca o parte din identitatea profesională
- Ajustare (engl. job crafting)- constituie o resursă individuală care se referă la capacitatea angajatului de a schimba/ajusta aspecte din munca/mediul profesional și de a-și adapta comportamentul în favoarea reușitei în activitatea de cercetare.
- Optimism- este o trăsătură-resursă individuală și se referă la orientarea minții spre a oferi valoare pozitivă experiențelor
- Claritate- evaluează claritatea asupra obiectivelor de carieră în activitatea de cercetare
- Networking- evaluează capacitatea de a crea, menține și utiliza resurse sociale în scop profesional

În tabelul de mai jos, sunt prezentate frecvențele și procentele nivelului fiecărei resurse, nivelul scăzut reprezentând pozițiile aflate sub o abatere standard, nivelul mediu cele aflate la medie, iar nivelul crescut peste o abatere standard.

După cum se poate observa, peste 50% dintre studenții doctoranzi percep solicitări cognitive și emoționale de nivel mediu, în timp ce aproape o treime dintre ei simt că solicitările cognitive sunt foarte crescute. Totodată, 20,5% consideră că solicitările emoționale sunt prea ridicate. În ceea ce privește constrângerile, peste 80% percep faptul că întâmpină destul de frecvent constrângeri administrative și dificultăți în a duce la bun sfârșit sarcinile. Referitor la așteptările contradictorii, în general se observă faptul că sarcinile și așteptările sunt comunicate clar și concis pentru peste 64% dintre respondenți.

Provocări și cerințe			
	Nivel scăzut	Nivel mediu	Nivel crescut
Solicitări cognitive	23,3% (17)	53,4 % (39)	23,3 % (17)
Solicitări emoționale	16,4 % (12)	62,9 % (46)	20,5 % (15)
Constrângeri	12,3 % (9)	71,2% (52)	16,4 % (12)
Conflict de rol/Așteptări contradictorii	64,4 % (47)	35,6 % (26)	15,1 % (11)

Tabel 5. Provocări și cerințe în activitatea de cercetare a studenților doctoranzi

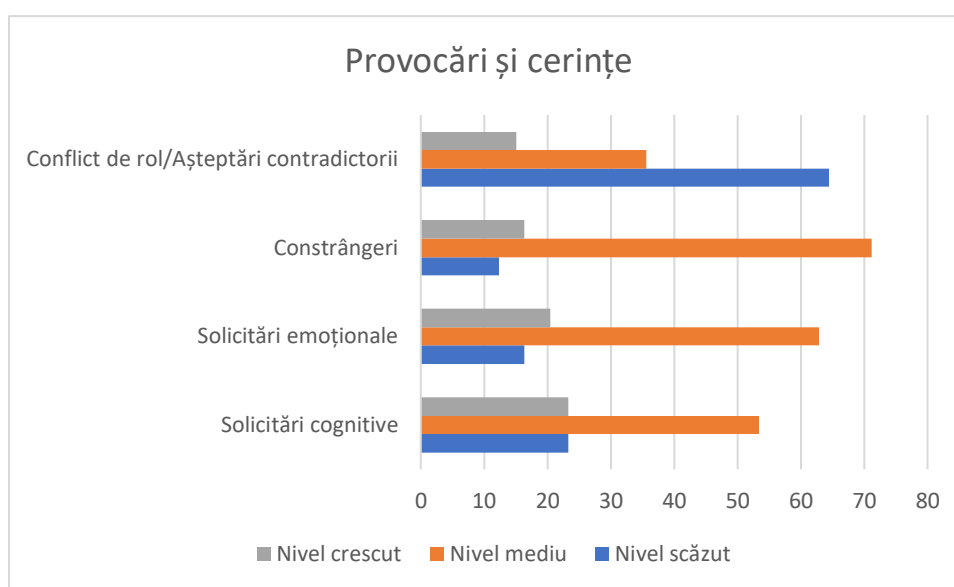

Fig. Provocări și cerințe în activitatea de cercetare a studenților doctoranzi

Resursele investigate au vizat dimensiuni organizaționale, precum suportul social din partea colegilor, oportunități pentru dezvoltarea personală și profesională, dar și variabile personale precum orientarea personală spre adaptarea/ajustarea postului și adaptarea la cerințe, implicarea în cariera de cercetare ca parte din identitatea personală, optimismul ca dimensiune personală (orientarea minții spre eșec ca experiență de învățare, așteptări pozitive cu privire la viitor), claritatea obiectivelor în cariera de cercetător, competența de a face networking (conectarea cu experți din domeniu, construirea de conexiuni sociale).

În tabelul de mai jos, sunt prezentate frecvențele și procentele nivelului fiecărei resurse, nivelul scăzut reprezentând pozițiile aflate sub o abatere standard, nivelul mediu cele aflate la medie, iar nivelul crescut peste o abatere standard.

Resurse			
	Nivel scăzut	Nivel mediu	Nivel crescut
Suport social	21,9% (16)	53,4 % (39)	24,7 % (18)
Oportunități	16,4 % (12)	60,3 % (44)	23,3 % (17)
Ajustarea postului (Job crafting)	13,7% (10)	67,1% (49)	19,2% (14)
Optimism	20,5 % (15)	60,2 % (44)	19,2% (14)
Implicare în carieră	13,7% (10)	68,5 % (50)	17,8% (13)
Claritatea obiectivelor	21,9 (16)	58,9 % (43)	19,2 % (14)
Networking	17,8 % (13)	69,8 % (51)	12,3 % (9)

Tabel 6. Resurse ale studenților doctoranzi în activitatea de cercetare

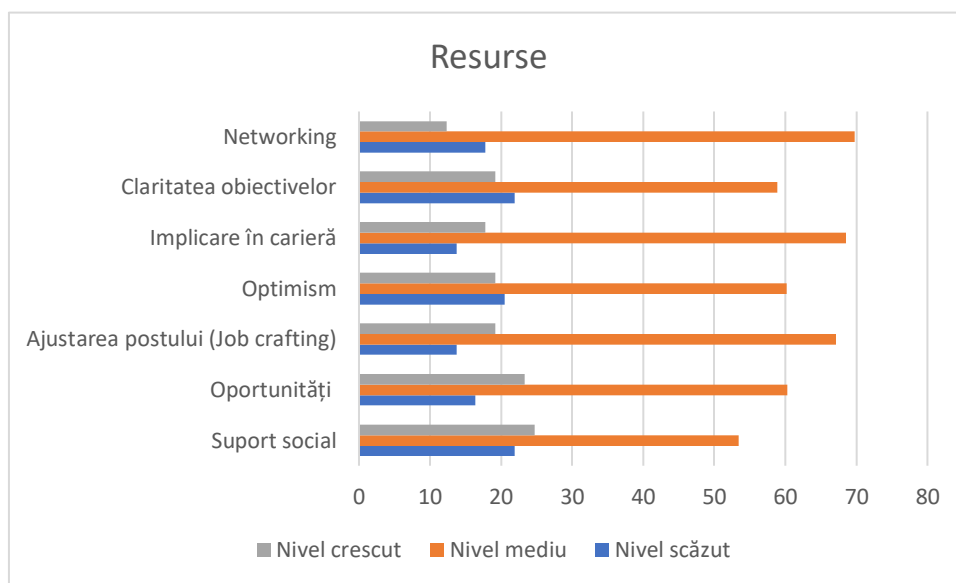

Fig. 6. Resurse ale studenților doctoranzi în activitatea de cercetare

Rezultatele raportate permit câteva concluzii cu privire la resursele identificate de studenții doctoranzi:

- Majoritatea resurselor sunt percepute ca fiind prezente la nivel mediu
- Resursele cea mai importante pe care se pot baza doctoranzii în activitatea de cercetare sunt: capacitatea de a utiliza oportunitățile și ajusta sarcinile pentru a schimba activ

interacțiunea cu mediul de muncă, dar și competența de a crea și menține o rețea profesională relevantă

- Peste 20% dintre doctoranzi consideră că nu au suportul și nu se pot baza pe colegii lor pentru ajutor
- Peste 21% dintre doctoranzi raportează o claritate scăzută a obiectivelor lor în activitatea de cercetare.

De asemenea, au fost identificate diferențe între participanți în funcție de domeniul de doctorat, iar rezultatele au arătat că:

- Doctoranzii provenind din domeniul Matematică și Științele naturii percep semnificativ mai solicitantă cognitiv activitatea de cercetare față de cei din Științele Umaniste
- Doctoranzii provenind din domeniul Științe economice au o motivație externă socială semnificativ mai ridicată decât cei din Științele umaniste.
- Doctoranzii provenind din domeniul Matematică și Științele Naturii au cel mai scăzut nivel de optimism ca resursă, raportat la toate celelalte 3 domenii.

Activități pentru dezvoltarea carierei de cercetare.

În cadrul chestionarului, a fost inclusă o secțiune prin care respondenții erau rugați să menționeze 2 activități „pe care ați dori să le implementeze organizația dvs pentru a contribui la dezvoltarea carierei dvs ca cercetător/cercetătoare”. Printre cele mai frecvente răspunsuri s-au numărat următoarele:

- conferințe ca oportunități de expunere a ideilor și cercetărilor
- activități sociale, informale, între cercetători
- programe de formare/workshopuri de dezvoltare profesională (ex. metodologii de cercetare, accesarea de granturi, redactarea unui articol)
- sesiuni de networking profesional
- sistem de peer-learning, sistem de mentorat
- suport psihologic și coaching
- colaborări cu centre specializate pentru pregătirea cercetătorilor în a folosi unelte și programe necesare cercetării;
- activități ce promovează colaborarea inter-facultăți și inter-departamente.
- organizarea unor sesiuni de prezentare a unor părți distincte din teza de doctorat

4. Analiza datelor și rezultate- atitudini, autoeficacitate în cercetare și motivație academică-studenți

Analiza datelor s-a realizat folosind programul SPSS 24. În funcție de obiectivul propus, au fost realizate analize descriptive (medii, frecvențe), analize comparative (teste t, ANOVA), analize corelaționale.

4.1. Participanți:

Participanții au fost 253 de studenți-nivel licență și master, dintre care 96 de gen masculin (36,8%) și 157 (62,1%) de gen feminin, cu media vârstei 23,4 ani (SD=4,2). În ceea ce privește nivelul de studii, 152 (60,1%) au raportat că studiază la nivel licență, iar 101 (39,9%) la nivel masteral.

4.2. Rezultate

4.2.1. Atitudinea studenților față de cercetare (nivel licență și master)

Atitudinea față de cercetare se referă la perspectiva generală, sentimentele și convingerile unei persoane cu privire la activitățile și procesele de cercetare. Atitudinile față de cercetare sunt influențate de experiențele personale, de pregătirea educațională, de obiectivele profesionale și de contextul specific în care se întâlnește cercetarea. Prin urmare atitudinile față de cercetare nu sunt fixe și se pot schimba în timp pe baza experiențelor și a expunerii la activitățile de cercetare, iar universitățile, joacă un rol crucial în modelarea și cultivarea acestor atitudini prin oferirea de oportunități de implicare în cercetare, mentorat și un mediu de cercetare favorabil.

Astfel, studiul nostru identifică faptul că 75.1% dintre studenți au o atitudine mediu-positivă cu privire la cercetare, 11.1% au o atitudine mai puțin pozitivă și 13.8% o atitudine foarte pozitivă. Prin urmare, se poate afirma că majoritatea studenților au o atitudine pozitivă față de cercetare și consideră, în general, că activitățile de cercetare sunt valoroase, interesante și importante. Aceste tipuri de atitudini nu diferă semnificativ statistic între studenții de la nivel licență și cei de la master ($t = 0.18$, $p > 0.005$).

Atitudinea față de cercetare		
Scăzută	Medie	Crescută
11.1%	75.1%	13.8%

Tabel 7. Atitudinea studenților de nivel licență și masterat față de cercetare

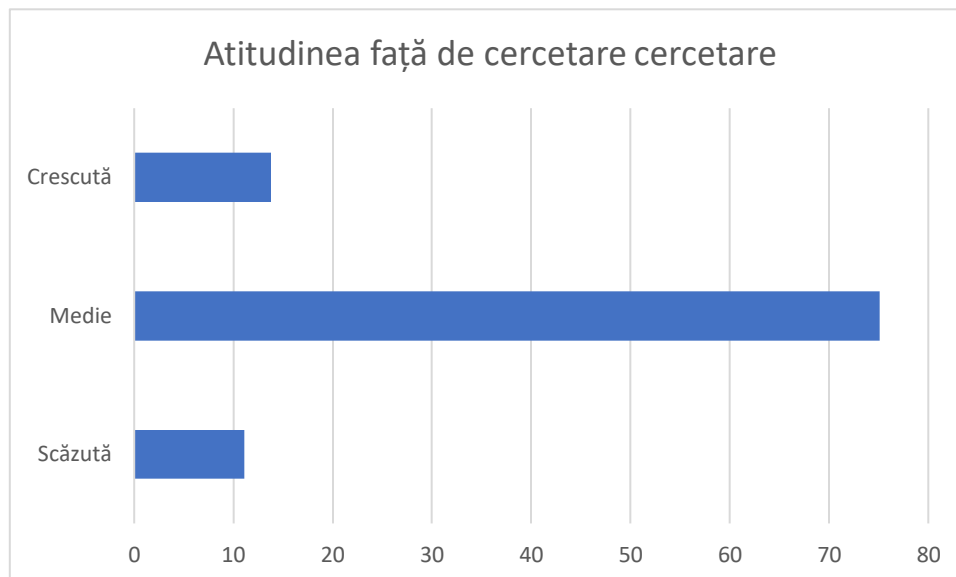

Fig. 7. Atitudinea studenților de nivel licență și masterat față de cercetare

Cu toate că se observă o atitudine generală pozitivă a studenților față de cercetare, la analiză se poate observa că 42% dintre aceștia consideră cercetarea un subiect stresant și care le poate genera anxietate (31%).

4.2.2. Autoeficacitatea studenților în cercetare (nivel licență și master)

Autoeficacitatea se referă la credința unui individ în propria capacitate de a îndeplini cu succes o anumită sarcină sau de a atinge un anumit obiectiv. Așadar, prin acest studiu nu s-a urmărit nivelul competențelor sau abilităților reale ale studenților de a realiza cercetări sau de a se implica în astfel de activități, ci mai degrabă s-a urmărit identificarea percepției pe care o au aceștia despre abilitățile lor în domeniu disciplinelor și sarcinilor de cercetare, autoeficacitatea jucând un rol semnificativ în motivație și comportament.

În ceea ce privește nivelul autoeficacității ca și scor general în raport cu activitatea de cercetare, doar 15.1% dintre studenții studenți se percep foarte competenți în activitățile specifice elaborării, implementării și prezentării unei cercetări, majoritatea (69.5%) se percep mediu-competenți, iar 15.4% se percep puțin competenți.

Autoeficacitate cu privire la cercetare		
Scăzută	Medie	Crescută
15.4%	69.5%	15.1%

Tabel 8. Autoeficacitatea studenților nivel licență și masterat cu privire la cercetare

La o analiză pe itemii scalei de autoeficacitate se constată că scorurile cele mai mici, raportate de studenți, sunt pe itemii ce evaluează percepția privind capacitatea de a prezenta rezultatele în cadrul conferințelor, de a susține eficient ideile în fața unui auditoriu sau în fața profesorului și a colegilor. Astfel, 38% consideră că au abilități scăzute din acest punct de vedere. De asemenea, deși 72% consideră că s-ar descurca să prezinte coerent o lucrare, în scris, 51% consideră că nu sunt capabili să pregătească un manuscris pentru publicare și că nu s-ar descurca să sintetizeze informații relevante din literatura de specialitate.

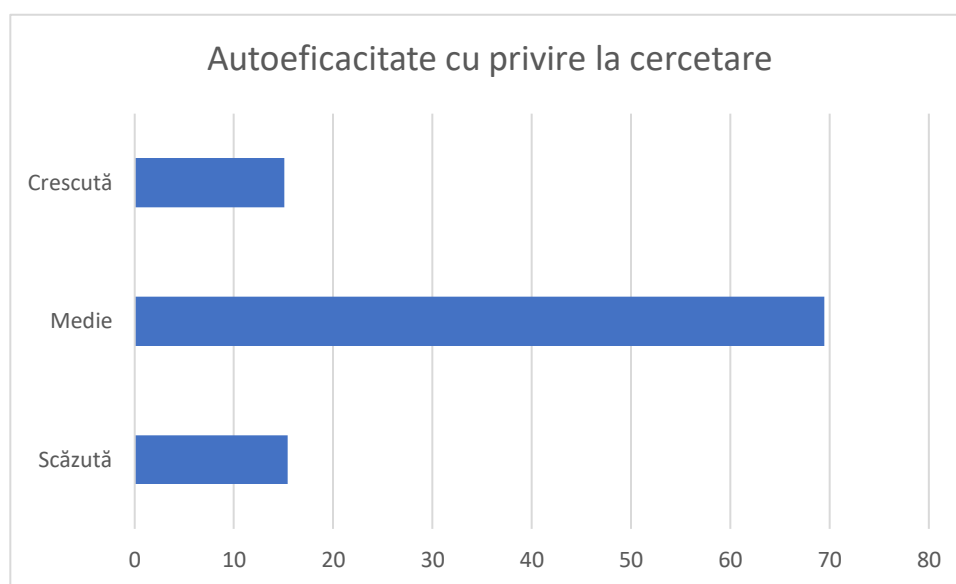

Fig. 8. Autoeficacitatea studenților nivel licență și masterat cu privire la cercetare

Cu toate că se poate observa că nivelul de autoeficacitate cu privire la cercetare este unul mediu, studiul nostru constată autoeficacitatea studenților de la master este semnificativ mai crescută decât a studenților de la nivel licență.

4.2.3. Motivația academică a studenților (nivel licență și master)

Motivația se referă la factorii interni sau externi care conduc, dirijează și susțin comportamentul indivizilor în vederea atingerii unor obiective specifice sau a satisfacerii anumitor nevoi. În studiul de față s-a investigat motivația studenților pentru implicarea în activitatea academică, evaluând 7 tipuri de motivație: *motivația intrinsecă pentru dorința cunoaștere*, *motivația intrinsecă pentru orientare către realizări*, *motivația intrinsecă pentru stimulare*, precum și *motivația extrinsecă de identificare*, *motivația extrinsecă de introiecție*, *motivația extrinsecă de reglare externă*.

Motivația intrinsecă pentru dorința de cunoaștere a evaluat dorința internă a studenților de a dobândi, învăța și extinde cunoștințele de dragul cunoașterii. Astfel, din acest punct de vedere 56.1% dintre studenți au un nivel mediu al bucuriei și satisfacției pe care o obțin din procesul de învățare, de explorare a domeniului pe care îl studiază și al cercetării. Alți 26.9% au această trăsătură dezvoltată și 17% foarte puțin dezvoltată.

Motivația intrinsecă pentru orientare către realizări se referă la dorința inerentă a studenților și la impulsul intern al acestora de a atinge scopuri, de a finaliza sarcini sau de a îndeplini obiective de dragul satisfacției personale, al împlinirii sau al sentimentului de realizare. În studiul nostru, 66.4% dintre studenți au nivel mediu al dorinței de angajare în activități de academice deoarece le-ar considera necesare în procesul de obținere a succesului satisfăcător și semnificativ. Așadar, aceștia au un nivel mediu de motivație de implicare în fără să depinde de recompense, recunoaștere sau stimulente externe, pe când alți 15% au un nivel scăzut și 18% au un nivel crescut.

Motivația intrinsecă pentru stimulare se referă la dorința studenților de a căuta, prin implicarea în activități academice, experiențe noi și interesante. Din studiul nostru reiese că 67.6% dintre studenți au dezvoltată această motivație la un nivel mediu, ceea ce înseamnă o dorință medie de implicare în activitățile de cercetare doar pentru că sunt personal captivante sau stimulante. Se observă, de asemenea, că 16.6% au un nivel scăzut și 18.8% au un nivel crescut al acestui tip de motivație intrinsecă.

Motivația extrinsecă de identificare, cunoscută este o formă de motivație extrinsecă în care studenții se angajează în activități academice sau urmăresc obiective pentru că recunosc și apreciază rezultatele sau scopurile asociate cu aceste activități. Pe acest tip de

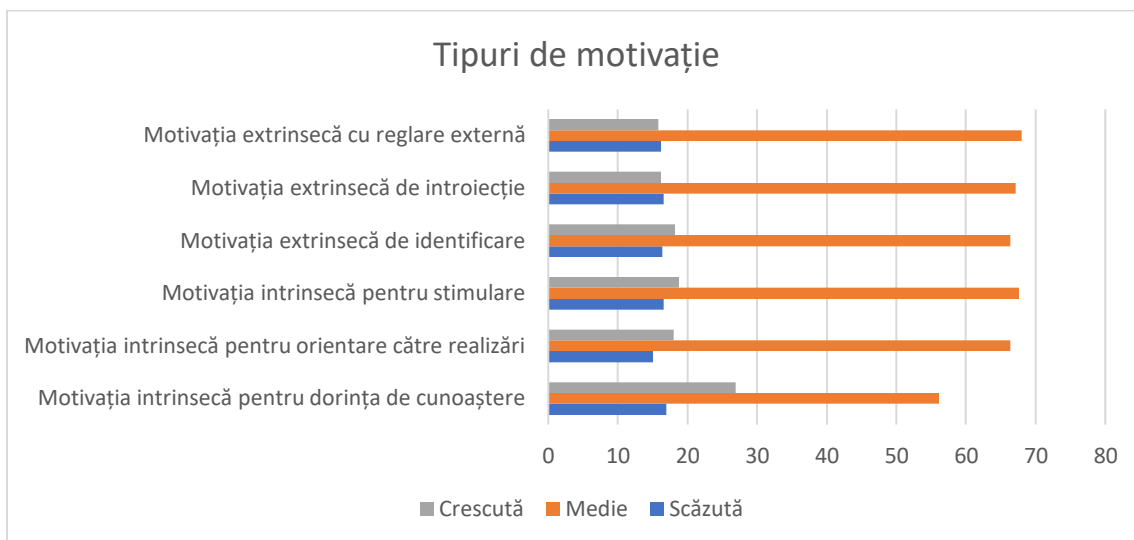
motivație, în studiul nostru, 66.4% dintre studenți au un nivel mediu de dezvoltare, 16.4% dintre au un nivel scăzut, iar 18.2% au un nivel crescut.

Motivația extrinsecă de introiecție/introiectivă este un tip de motivație extrinsecă în care studenții se angajează în activități de cercetare din cauza presiunilor interne sau a sentimentelor de vinovăție, anxietate sau de reglare a stimei de sine. Studiul nostru constată că 67.1% dintre studenți au această motivație mediu dezvoltată. Altfel spus, acești studenți se angajează în activități academice pentru a menține un sentiment de autoapreciere sau pentru a evita sentimentele de rușine.

Motivația extrinsecă cu reglare externă este, practic, forma de motivație în care studenții se implică în activități academice în primul rând datorită anticipării recompenselor externe sau evitării pedepselor externe. Se observă din studiul realizat de noi că 68% dintre studenți au o astfel de motivație mediu dezvoltată, 15.8% crescută și 16.2% scăzută.

	Tipuri de motivație		
	Scăzută	Medie	Crescută
Motivația intrinsecă pentru dorința de cunoaștere	17%	56.1%	26.9%
Motivația intrinsecă pentru orientare către realizări	15%	66.4%	18%
Motivația intrinsecă pentru stimulare	16.6%	67.6%	18.8%
Motivația extrinsecă de identificare	16.4%	66.4%	18.2%
Motivația extrinsecă de introiecție	16.6%	67.1%	16.2%
Motivația extrinsecă cu reglare externă	16.2%	68%	15.8%

Tabel 9. Niveluri de motivație academică în rândul studenților nivel licență și masterat

Fig. 9. Niveluri de motivație academică în rândul studenților nivel licență și masterat

De asemenea, s-a identificat că nu există diferențe semnificative între fete și băieți pe niciuna dintre dimensiunile motivației descrise mai sus ($p > 0.005$). De asemenea, diferențe semnificative nu au fost identificate nici între studenții de la nivel licență și cei de la nivel master.

Totuși, se constată că studenții de anul 3 sau 4 (an terminal) sunt semnificativ mai motivați intrinsec, simțind mai multă satisfacție personală, plăcere în realizarea de sarcini dificile și dorința de a se autodepăși, în comparație cu studenții de anul 1 ($t = 3.00$, $p < 0.005$). Totodată, studenții de anul 3 trăiesc semnificativ mai multe emoții/ sentimente superioare și intense atunci când le sunt predate conținuturi interesante de către profesori sau atunci când au ocazie să comunice altor colegi ideile proprii ($t = 3.73$, $p < 0.005$).

5. Concluzii

Scopul principal al studiului a fost acela de a investiga atitudini și percepții ale studenților (nivel licență, master, doctorat) cu privire la relevanța personală și profesională a cercetării, în vederea dezvoltării unor acțiuni care să faciliteze trasee educaționale și vocaționale în domeniul cercetării.

Studiul a fost unul cantitativ, participanții răspunzând la un chestionar în cadrul căruia au fost incluse scale și subscale validate în literatura de specialitate internațională. Au participat un număr de 73 de studenți doctoranzi și 253 de studenți (152 nivel licență, 101 nivel master).

Rezultatele studiului oferă informații relevante pentru înțelegerea mecanismelor implicate în atitudinea și motivația față de cercetare, dar și față de motivația academică, în cazul studenților.

Principalele concluzii care derivă din analiza efectuată:

a. Studenți doctoranzi:

- Indiferent de domeniul doctoratului, încrederea studenților doctoranzi în capacitatea lor de a duce la bun sfârșit sarcini specifice de cercetare (autoeficacitatea) este la nivel mediu, doar 20,5% dintre respondenți considerând că se descurcă peste medie, iar 12,3% se percep puțin competenți. Activitățile cu cea mai ridicată autoeficacitate sunt cele relaționate cu fundamentarea teoretică a unei cercetări, iar dificultățile cele mai mari sunt pe componentele de utilizare a programelor potrivite de analiză a datelor, pregătirea unui manuscris spre publicare, prezentarea rezultatelor unei cercetări la conferințe științifice, respectiv munca în echipe de cercetare.
- Relația pozitivă dintre calitatea interacțiunii cu coordonatorul de doctorat și motivația intrinsecă a studenților doctoranzi este semnificativă. Mai specific, o relație bazată pe faptul că doctorandul primește din partea coordonatorului suport instrumental și emoțional și autonomie este asociată cu motivație și plăcere în a cerceta.
- În general, studenții doctoranzi percep faptul că primesc suport, înțelegere, oportunități din partea coordonatorului la nivel mediu (71 % dintre respondenți). Totuși 13,7 % consideră că au o relație nesatisfăcătoare cu supervizorul, iar 19,2% o relație foarte bună.
- Majoritatea resurselor individuale sunt percepute ca fiind prezente la nivel mediu.
- Resursele cea mai importante pe care se pot baza doctoranzii în activitatea de cercetare sunt: capacitatea de a utiliza oportunitățile și ajusta sarcinile pentru a schimba activ interacțiunea cu mediul de muncă, dar și competența de a crea și menține o rețea profesională relevantă

- Doctoranzii provenind din domeniul Matematică și Științele naturii percep semnificativ mai solicitantă cognitiv activitatea de cercetare față de cei din Științele Umaniste.
- Doctoranzii provenind din domeniul Științe economice au o motivație externă socială semnificativ mai ridicată decât cei din Științele umaniste.
- Doctoranzii provenind din domeniul Matematică și Științele Naturii au cel mai scăzut nivel de optimism ca resursă, raportat la toate celelalte 3 domenii.

b. Studenți nivel licență și master:

- Rezultatele au arătat că 75.1% dintre studenți au o atitudine de valorizare a cercetării și percep utilitatea acesteia, 11.1% au o atitudine mai puțin pozitivă și 13.8% o atitudine foarte pozitivă.
- Cu toate că se constată o atitudine benefică a studenților cu privire la cercetare, disciplinele și tematicile de cercetare sunt asociate de către studenți cu stres și anxietate.
- Autoeficacitatea pentru cercetare a studenților de la master este semnificativ mai crescută decât a studenților de la nivel licență.
- Autoeficacitatea pentru cercetare a studenților de la master este semnificativ mai crescută decât a studenților de la nivel licență.
- Motivațiile studenților pentru cercetare sunt diverse și pot include curiozitatea intrinsecă, pasiunea pentru un anumit domeniu, aspirațiile de carieră, creșterea personală dar, și dorința de a contribui la cunoaștere
- Cu toate acestea, pentru unii studenți, cercetarea este văzută fie ca un mijloc de a atinge obiective profesionale specifice, cum ar fi continuarea studiilor postuniversitare, de aceea se observă și un nivel mediu-crescut al motivației extrinseci, dar și al lipsei de motivație.

Este necesar ca rezultatele să fie interpretate având în vedere câteva limite pe care studiul de față le are. În primul rând, chestionarul a fost aplicat tuturor studenților și au fost incluse răspunsurile voluntare, fără o altă metodă de eșantionare. Este posibil ca eșantionul să fie din anumite puncte de vedere preselecat, dat fiind faptul că, în general, în astfel de studii, participă studenții care sunt mai motivați și care au un angajament academic mai puternic. În al doilea rând, răspunsurile auto-raportate tind să aibă o doză de subiectivitate mai crescută, ceea ce semnifică faptul că ele trebuie privite nuanțat. Cu toate acestea, ele sunt valoroase în a înțelege motivațiile și percepțiile pentru cariera de cercetare. De asemenea, rezultatele descriptive și explicative, nu permit inferențe de o complexitate ridicată, însă sunt utile în selectarea și dezvoltarea unor acțiuni și intervenții academice eficiente.

6. Discuții și recomandări

Rezultatele studiului aduc în atenție o serie de informații valoroase cu privire la maniera în care studenții (nivel licență, master și doctorat) se raportează la cercetare, dar și nivelul lor de încredere în ceea ce privește capacitatea de a performa în sarcini diverse de cercetare (ex. sintetizarea literaturii de specialitate, utilizarea instrumentelor adecvate de cercetare, elaborarea unui manuscris, prezentarea unei cercetări etc.).

De asemenea, tipologiile de motivații care stau în spatele acțiunilor academice sau pentru o carieră în cercetare, facilitează identificarea unor măsuri personalizate pentru creșterea motivației pentru cercetare, mai ales în rândul studenților-doctoranzi.

Analizând integrat concluziile principale ale studiului, se pot formula câteva **recomandări** relevante pentru a fi implementate la nivel de organizație pe termen scurt și mediu:

1. Dezvoltarea unui sistem de mentorat și coaching care să faciliteze activarea resurselor și a competențelor necesare carierei în cercetare pentru tinerii studenți masteranzi și doctoranzi.
2. Realizarea unui ghid de carieră pentru doctoranzi cu accent pe resurse și instrumente utile în activitatea de cercetare și în cariera de cercetător.
3. Implementarea unor programe specifice de consiliere de grup pentru studenții interesați de cariere în cercetare.
4. Implicarea studenților (încă din primul an de facultate) în activități de cercetare și oferirea de feedback care să le permită să dobândească autoeficacitate în sarcinile respective, dar și care să faciliteze înțelegerea utilității cercetării în specializarea pe care o urmează.
5. Realizarea unor evenimente de tip *citizen science* care să încurajeze interacțiunea studenților cu componenta de cercetare și cu aplicațiile concrete în domenii diverse, astfel încât să fie evidențiată valoarea cercetării în diverse industrii.
6. Implementarea unui program de peer mentoring care să promoveze sentimentul de autonomie, competență și relaționarea eficientă cu alți studenți competenți în domeniul cercetării.
7. Oferirea unui pachet de ateliere pentru dezvoltarea competențelor de cercetare și a celor transversale relevante activitatea de cercetare (tematici precum: utilizarea eficientă a bibliotecilor și bazelor de date, competențe de utilizare a programelor de analiza datelor, scriere academică, marketingul cercetării, scriere de proiecte, accesarea unor granturi de tipul *travel sau conference grants* etc).

8. Organizarea unor evenimente cu lectori invitați sau experți în domeniu și a unor evenimente de recunoaștere a realizărilor studenților în domeniul cercetării.
9. Organizarea unui program de asistență software sub forma unor forumuri online sau platforme în care studenții pot solicita ajutor.

Așadar, este esențial să se ofere studenților oportunități de implicare în cercetare, un mentorat eficient și recunoașterea valorii cercetării ca mijloc de promovare a atitudinilor pozitive și de sprijinire a dezvoltării lor academice și profesionale. Încurajarea unei game diverse de motivații și perspective poate contribui la o comunitate de cercetare bogată și diversă în cadrul universităților.